NORDISK SAMARBEID OG BÆREKRAFTSMÅLENE 2030

Norden og FNs 2030-mål

Nordisk råd

GLOBALE
BÆREKRAFTSMÅL

Norden og FNs 2030-mål

Nordisk samarbeid og bærekraftsmålene 2030

– rapport fra Nordisk råds arbeidsgruppe for FNs 2030-mål

ANP 2017:773

ISBN 978-92-893-5178-2 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5179-9 (PDF)

ISBN 978-92-893-5180-5 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2017-773>

© Nordisk råd 2017

Omslagsfoto: Unsplash

Layout: Mette Agger Tang

Trykk: Rosendahls

Printed in Denmark

Det nordiske samarbeidet

Det nordiske samarbeidet er en av verdens mest omfattende regionale samarbeidsformer. Samarbeidet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbeidet er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en viktig medspiller i det europeiske og internasjonale samarbeidet. Det nordiske fellesskapet arbeider for et sterkt Norden i et sterkt Europa.

Det nordiske samarbeidet ønsker å styrke nordiske og regionale interesser og verdier i en global omverden. Felles verdier landene imellom er med på å styrke Nordens posisjon som en av verdens mest innovative og konkurransekraftige regioner.

Nordisk råd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Last ned nordiske publikasjoner: www.norden.org/nordpub

NORDISK SAMARBEID OG BÆREKRAFTSMÅLENE 2030

Norden og FNs 2030-mål

Innhold

1.	Innledning.....	07
2.	Hovedkonklusjoner	09
3.	Arbeidsgruppens aktiviteter	13
4.	FNs 2030-mål og den politiske dagsorden i Norden.....	15
5.	Hva gjør de nordiske landene for å oppnå FNs 2030-mål?	17
6.	Pågående arbeid i Nordisk ministerråd i forhold til FNs 2030-mål.....	21
7.	FNs 2030-mål som felles nordiske mål.....	22
8.	Gruppens anbefalinger	24
9.	Noter	32
10.	Arbeidsgruppens deltakere	34

1. Innledning

I september 2015 vedtok FN de såkalte 17 bærekraftsmålene – 17 mål for bærekraftig utvikling frem til 2030.¹ Det er snakk om 17 generelle overordnede mål (goals), men i tillegg 169 delmål (targets), som i mange tilfeller er mer konkrete og målbare. I motsetning til tusenårsmålene er bærekraftsmålene universelle og gjelder for alle land. Flere av de konkrete målene skal være oppfylt tidligere, i 2020 og 2025.

Hovedansvaret for gjennomføring av den ambisiøse planen for en bedre verden ligger hos de enkelte stater. Det anbefales at landene utvikler en egen strategi, som støttes opp med en finansieringsplan. Som det fremgår av avsnitt 5 nedenfor, har noen nordiske land allerede sine planer klare, mens andre er på vei.

Høsten 2016 besluttet Nordisk råd å opprette en arbeidsgruppe med representanter for utvalgene og presidiet for å undersøke om det er forutsetninger for at, og i så fall utvikle forslag om hvordan, Nordisk råd kan medvirke til å realisere ambisjonene i FNs 2030-mål. Gruppen skulle også gjennomgå planene som Nordisk ministerråd har på dette området, og ta imot innspill fra partigruppene, sivilsamfunnet og næringslivet om hvordan det nordiske samarbeidet best kan bidra til å realisere ambisjonene i bærekraftsmålene.

Gruppen skulle undersøke om, og i så fall hvordan, man gjennom nordisk samarbeid kan styrke den globale innsatsen for å oppnå målene.²

Arbeidsgruppens oppgave var å skape klarhet om hvilke mål det kunne samarbeides om på nordisk plan, og hvilke tiltak som kunne igangsettes for å fremme en oppnåelse av målene.

I Nordisk ministerråd ble det i 2016 tatt beslutning om å initiere et program for å støtte implementeringen av FNs 2030-mål i Norden. Et ministerrådsforslag om dette vil bli fremlagt på sesjonen i Helsingfors i november 2017. Denne rapporten vil kunne fungere som inspirasjon for arbeidet med Nordisk ministerråds program og ved behandlingen av ministerrådsforslaget. Utover dette setter rapporten fokus på hva Nordisk råd selv kan gjøre internt i sitt eget arbeid for å fremme FNs 2030-mål.

FOTO: SCANPIX.DK

2. Hovedkonklusjoner

Arbeidsgruppen anbefaler at Nordisk råd og Nordisk ministerråd følger aktivt opp bærekraftsmålene frem mot 2030 og har dem som fast punkt på sine respektive arbeidsplaner over hele perioden for å sikre kontinuitet og langsiktighet.

Hva angår Nordisk råds interne arbeid, anbefaler arbeidsgruppen at:

- utvalgene deler ansvaret for å følge opp målene, og at Nordisk råds sekretariat sikrer at arbeidet inngår i de årlige arbeidsplanene. (Se avsnitt 8a1.)
- utvalgene rapporterer årlig om sitt arbeid med bærekraftsmålene, og rapportene fremlegges på presidietts årlige desembermøter. Presidiet skal etter behov følge opp utvalgenes rapporter på de regelmessige møtene med samarbeidsministrene, alternativt statsministrene, og ta oppfølgingen opp i forbindelse med budsjettprosessen. (Se avsnitt 8a1.)
- de nasjonale delegasjonene i Nordisk råd oppfordres fremover til også å ta hensyn til bærekraftsmålene når de tar beslutning om prioriterte oppgaver under sine respektive presidentskap. (Se avsnitt 8a1.)
- det i betenkninger over alle medlemsforslag og ministerrådsforslag svares på spørsmålet om forslaget er relevant for et eller flere av bærekraftsmålene, inklusive delmål, og i så fall om gjennomføring av rekommandasjonen ventes å kunne underbygge eller motvirke oppfyllelse av vedkommende mål. (Se avsnitt 8a2.)
- Nordisk råd bidrar til at bærekraftsmålene kommer på agendaen i andre internasjonale fora og de nasjonale parlamentene. (Se avsnitt 8a3.)
- Nordisk råd tar initiativ til en nordisk rundebordskonferanse hvor medlemmer av de nordiske landenes parlamenter utveksler informasjon og ideer om parlamentenes rolle i implementeringen av bærekraftsmålene. (Se avsnitt 8a3.)

Gruppen anser at det skal være kobling mellom forslagene i rapporten og den kommende internasjonale strategien for Nordisk råd der det er relevant.

Hva angår Nordisk ministerråds arbeid, anbefales det at:

- alle relevante nordiske institusjoner som arbeider med næringslivet, som for eksempel Nordisk Energiforskning (NEF), Nordisk Innovation, Nordisk miljøfinansieringsselskap (NEFCO) og NordForsk, fremover ved planlegging av sitt arbeid undersøker om og i så fall hvordan de kan understøtte oppnåelsen av bærekraftsmålene. Videre bør det undersøkes om det svenske initiativet *The Swedish Leadership for Sustainable Development (SLSD)* og UNDPs *SDG – Accelerator* har potensial som nordiske eller nordisk støttede initiativer. (Se avsnitt 8b1.)
- Nordisk ministerråd i samarbeid med Nordisk råd etablerer et forum hvor politikere og forskere regelmessig frem mot 2030 kan inngå i dialog om løsninger som fremmer oppnåelsen av bærekraftsmålene, og som baseres på forskning og knowhow fra hele Norden. (Se avsnitt 8b2.)
- holder fast i de målene som fremgår av strategien *Ett gott liv i ett hållbart Norden*, og at de utvides med de av FNs 2030-mål som de nordiske landene kan forenes om som felles nordiske mål. De eksisterende nordiske indikatorene for bærekraftig utvikling gjennomgås, og der det ikke foreligger egnede indikator-

er, bør de nordiske statistiske organisasjonene få i oppdrag å utvikle innsamling og bearbeiding av den statistikk som behøves for å kunne følge utviklingen mot felles nordiske mål. (Se avsnitt 8b3.)

- Nordisk ministerråd regelmessig fremlegger en redegjørelse for Nordisk råd om bærekraftsindikatoren viser at Norden er på vei mot 2030-målene. (Se avsnitt 8b3.)
- det regelmessig gjennomføres en vurdering av endringer og ulikheter i barnas levevilkår i Norden. (Se avsnitt 8b4.)
- forutsetningene for å opprette en trepartsdiallog på nordisk nivå undersøkes. (Se avsnitt 8b5.)
- Nordisk ministerråd formidler kunnskap og erfaringer om «beste praksis» både internt i Norden og internasjonalt. (Se avsnitt 8b6.)
- Nordisk ministerråd bidrar til kunnskap om bærekraftsmålene og forståelse for målenes viktighet i Nordens befolkning gjennom initiativer i samarbeid med nordiske folkelige organisasjoner som FN-forbundene og Foreningen Norden. (Se avsnitt 8b7.)

Hva angår de nordiske landenes regjeringer anbefales det at:

- Den nordiske investeringsbanken (NIB), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Nordisk miljøfinansieringsselskap (NEFCO) gis tydelig mandat til å fremme implementeringen av bærekraftsmålene, og at det undersøkes om disse institusjonenes potensial kan utnyttes bedre gjennom økt samarbeid eller ved at de slås sammen. (Se avsnitt 8b8.)

- at de nordiske landene har en felles nordisk stemme om bærekraftsmålene ved relevante møter i FN, EU og andre internasjonale fora. (Se avsnitt 8C.)

For nærmere beskrivelse av forslagene henvises til avsnitt 8.

3. Arbeidsgruppens aktiviteter

Medlemmene av arbeidsgruppen ble utpekt høsten 2016, og gruppen ble konstituert på møte i Oslo den 25. januar 2017 i forbindelse med Nordisk råds ordinære møter.

Med mandat fra gruppen avholdt leder av arbeidsgruppen, Sonja Mandt, møter med representanter fra en rekke organisasjoner for å høre om forventninger til nordisk samarbeid om FNs 2030-mål:

- Statistisk sentralbyrå, Norge: Live Margrethe Rognerud og Elisabeth Nørgaard
- Norges Naturvernforbund: Maren Aschehough Esmark og Jorun Valstad
- NHO, Internasjonal avdeling: Hege Araldsen og Jon Vea
- FN-sambandet: Anne Cath da Silva, Rune Arctander og Ingunn Eck
- NFS – Nordens Fackliga Samorganisation: Magnus Gissler, Ragnhild Lied, Arne Grevsen, Bente Sorgenfrey, Lars Qvistgaard, Maria Häggman og José Pérez Johansson.
- FNF – Foreningene Nordens Forbund: Henrik Wilén
- Unicef Danmark: Steen Andersen og Line Grove Hermansen.
- FN-forbundene i Norden og representanter for FN-organisasjoner i København: Torleif Jonasson, Camilla Brückner, Pernille Fen-ger, Anne Poulsen, Asger Ryhl, Eva Egesborg, Trine Lise Sundnes, Anne Cathrine da Silva, Jens Petersson, Helena Laukko, Hildur Baldvinsdóttir og Jørgen Estrup.

Fra organisasjonene Ålands Natur och miljö, Det danske AIDS-fond og FN-forbundene i Norden har det kommet formelle henvendelser med ideer om felles nordiske tiltak.

Arbeidsgruppen holdt sitt annet møte i Stockholm den 4. april i forbindelse med Nordisk råds ordinære møter. Gruppen holdt sitt tredje møte 1. juni i Oslo, og deretter ble utkast til rapport forelagt Nordisk råds utvalg og partigrupper for kommentarer.

Tryggvi Felixson, seniorrådgiver i Nordisk råds sekretariat, har vært sekretær for arbeidsgruppen.

4. FNs 2030-mål og den politiske dagsorden i Norden

Bakgrunnen for bærekraftsmålene er den positive erfaringen med FNs tusenårsmål (millennium goals). Erfaringen med tusenårsmålene vurderes som et bevis på at felles global handling kan gi positive resultater. De nye verdensmålene (Sustainable Development Goals/SDG) er bredere enn tusenårsmålene. Med dem blir økologien, selve livsgrunnlaget, side-stilt med den sosiale og den økonomiske dimensjonen som tusenårsmålene hadde.

2030-målene er en bred agenda for bærekraftig utvikling, en universell plan for hele menneskeheten. De bygger på visjonen om en sosial og økonomisk transformasjon hvor verdens i dag 7,5 milliarder mennesker opplever høyere grad av rettferdighet, har bred og bedre tilgang til nødvendige livsviktige materielle goder og unngår ødeleggelsen av selve livsgrunnlaget, jorden.

De nye bærekraftsmålene er i høy grad et resultat av hva de nordiske landene har talt for i FN gjennom de seneste tiårene, og de nordiske landenes utviklings- og utenrikspolitikk. Norden har derfor et særskilt ansvar for at målene implementeres, både i Norden og i verden. Derfor skal de nordiske landene gjennom samarbeid bidra til at verdensmålene gir en avkastning i form av en bedre fremtid for menneskeheten og jordens økologi.

Det er tale om dobbelt ansvar: for en utvikling hjemme i Norden og for støtte til utvikling ute i verden, utvikling som harmonerer med de nye verdensmålene.

Heldigvis står Norden relativt sterkt med hensyn til oppnåelse av bærekraftsmål og har både ideer og praktiske løsninger som andre deler av verden kan ha nytte av. Det er viktig å skape en bevissthet om dette i de nordiske landene. De nasjonale nordiske parlamentene kan bidra til at det settes en høy standard eller referanse for implementeringen. Nordisk råd kan bidra til oppmerksomhet og bevisstgjøring og fremme det praktiske nordiske samarbeidet om verdensmålene innenfor Nordisk ministerråd.

5. Hva gjør de nordiske landene for å oppnå FNs 2030-mål?³

Danmarks regjering presenterte i mars 2017 en handlingsplan for bærekraftsmålene. Overordnet skal planen bidra til en sammenhengende innsats for bærekraftig utvikling. Den legger opp til at alle lovforslag skal vurderes i forhold til verdensmålene, og det samme gjelder forslag fra EU. Regjeringen vil årlig legge frem en fremdriftsrapport. Planen har 4 fokusområder: vekst og velstand, mennesker, miljø og klima, og fredelige og trygge samfunn, med totalt 37 målsetninger. Det er oppsatt indikatorer for alle 37 målsetninger. Verdensmål om fattigdom, ulikhet og arbeidsløshet vurderes i mindre grad relevante ifølge planen. Planen setter rammen for regjeringens tilgang og prioriteter. Men det konstateres at regjeringens ambisjon er at handlingsplanen skal utgjøre et grunnlag for handling og partnerskap på tvers av det danske samfunnet.

Finansministeriet og utenriksministeriet har koordineringsansvar. Det er ikke opprettet en spesiell ordning for interaksjon mellom regjeringen og det sivile samfunnet i forbindelse med FNs 2030-mål.

Finlands regjering har i starten av 2017 vedtatt en plan mot 2050, *The Finland we want by 2050*. Den bygger på over 20 års erfaring med nasjonale strategier for

bærekraftig utvikling (BU). Den er ikke kun rettet mot regjeringen, men også mot 300 sivile aktører som har uttrykt sin støtte og vilje til å bidra til gjennomføringen. Den er langsiktig – bl.a. for å unngå forvirring som kan oppstå i forbindelse med regjeringsskifte etter parlamentsvalgene hvert fjerde år. Planen har 8 overordnede mål inklusive velferd, medborgerinkludering, arbeid som understøtter BU, bærekraftig samfunn, karbonnøytralt samfunn, klok anvendelse av ressursene, livsstil som understøtter BU, og beslutninger som bygger på BU. Indikatorer for å følge utviklingen i forhold til målene er under utvikling.

Det overordnede styret er en nasjonal kommisjon under ledelse av Finlands statsminister. Oppfølging og gjennomføring får hjelp av et ekspertpanel med 8 medlemmer som dekker et bredt vitenskapelig spektrum, og et utvalg som har medlemmer fra de politiske partiene og sivilsamfunnet. Komiteen for bistandspolitikken (Utvecklingspolitiska kommissionen) er med i den organisatoriske strukturen for implementeringen. Medlemmer av Finlands riksdag er representert i både den nasjonale kommisjonen for bærekraftig utvikling og utviklingskomiteen.

Finland leverte sin første nasjonale rapport til FN i 2016.⁴

Island har ikke vedtatt en plan for nasjonal oppfølging av FNs 2030-mål. I 2011 vedtok regjeringen en politisk strategi under overskriften kunnskap, bærekraft og velferd, som beskriver 20 mål som skal oppnås i 2020. En plan for FNs 2030-mål forberedes og ventes vedtatt i løpet av 2017, med implementering fra 2018. Det er lagt opp til at statsministeriet skal ha en samordnende funksjon ved utarbeidelse av planen.

Norges regjering har utpekt et ansvarlig departement for hvert av de 17 bærekraftsmålene. Alle departementene rapporterer om oppfølgingen av målene de har ansvar for, i sine budsjettdokumenter. De ansvarlige departementene følger opp sine delmål som ledd i sin løpende virksomhet. Finansdepartementet summerer opp hovedpunktene i nasjonalbudsjettet. Utenriksdepartementet koordinerer oppfølgingen internasjonalt. Det er utarbeidet en oversikt over mål som vurderes å være en utfordring for Norge å oppnå. Det pågår et arbeid med å identifisere og/eller utvikle relevante indikatorer. Finansdepartementet utarbeider en sammenfattende rapport, som inngår i det årlige forslaget til nasjonalbudsjett.⁵ Det er ikke opprettet en spesiell ordning for interaksjon mellom regjeringen og det sivile samfunnet i forbindelse med bærekraftsmålene. Flere sivilsamfunnsorganisasjoner har gått sammen og har kommet med konkrete

forslag om hvordan Norge kan komme i mål, koordinert av FORUM – Forum for utvikling og miljø. Utenriksdepartementet presenterte i april 2017 en stortingsmelding om bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk under betegnelsen *Felles ansvar for felles fremtid*.

Norge leverte sin første nasjonale rapport til FN i 2016.⁶

Sveriges regjering har i mars 2016 uttalt at Sverige har som ambisjon å være ledende i implementeringen av bærekraftsmålene. En nasjonal komité, Agenda 2030-delegationen, er opprettet bestående av 7 medlemmer med ulike kompetanser og forbindelser til ulike organisasjoner. En interdepartemental arbeidsgruppe er opprettet, og samtlige offentlige institusjoner er instruert i å vurdere konsekvensen av FNs 2030-mål for deres respektive virksomhet. De to departementene som har hovedansvar, finans- og utenriksdepartementene, har opprettet et sekretariat sammen med energi- og miljødepartementene. Komiteen leverte sin rapport⁷ den 1. juni 2017 med forslag til en handlingsplan og prioriterte mål. Komiteen vil komme med forslag om konkrete innsatser i 2018. Bistandspolitikken vil også bli revidert for å ta hensyn til FNs 2030-mål. Sverige har også opprettet vitenskapsråd for bærekraftig utvikling som skal bistå i prosessen. En analyse gjennomført av Stockholm Environment Institute (SEI) indikerer at 70 av FNs 169 undermål ikke er fullt oppfylt i Sverige.

Sverige presenterte sin første nasjonale rapport til FN i juni 2017.⁸

På **Færøylene** har utenriksdepartementet igangsatt en prosess som ventes å føre til utvikling av en nasjonal plan for FNs 2030-mål.

I **Grønland** vedtok regjeringen en plan for bærekraftig utvikling og vekst. Planens hovedmål er å gjøre Grønlands økonomi mer uavhengig og samfunnet mer bærekraftig. Planen, som finansdepartementet har hovedansvar for, inneholder mange elementer som direkte kan relateres til FNs 2030-mål. Regjeringen har gjennomført en analyse av FN-målene i forhold til hvordan de kan fordeles på ulike offentlige instanser og organisasjoner.

På **Åland** er det lang tradisjon for å implementere planer for bærekraftig utvikling med bred deltakelse fra sivilsamfunnet. Som oppfølging av FNs 2030-mål er det gjennom åpen prosess utviklet en ny plan som ble vedtatt i 2016 med fokus på 7 mål. Det pågår arbeid for å utvikle indikatorer for målene.

Samlet kan det konstateres at alle nordiske land har ambisjoner for oppfølging av verdensmålene. Danmark, Finland, Åland, Norge og Sverige er ifølge oversikten kommet langt på vei med plan og struktur for gjennomføringen, og prosessen er i gang i de øvrige landene. Måten og metoden er forskjellig fra land til land. De fleste landenes planer ventes

å prioritere et utvalg av relevante 2030-mål og følge utviklingen av disse gjennom rapportering og indikatorer. I Finland, Norge og Sverige har de respektive parlamentene fått en rolle med enten å utvikle planene og/eller kontrollere oppfølging. Involvering av det sivile samfunnet er fremhevet i Ålands og Finlands plan, men i mindre grad i de andre landene.

6. Pågående arbeid i Nordisk ministerråd i forhold til FNs 2030-mål

De nordiske samarbeidsministrene (MR-SAM) fattet i 2016 et prinsippvedtak om å initiere et nordisk program for implementeringen av Agenda 2030. Nordisk ministerråds sekretariat fikk i oppdrag å utarbeide et programforslag med hjelp fra den nordiske ekspertgruppen for bærekraftig utvikling, et rådgivende organ under Nordisk samarbeidskomité (NSK). Nordisk råd fikk i april ved arbeidsgruppen mulighet til å kommentere Ministerrådets opplegg og preliminaire målformulering.

MR-SAM vedtok programforslaget på sitt møte i september 2017. Programmet for perioden 2017 til 2020, som har fått navnet *Generasjon 2030*, fremlegges som et ministerrådsforslag til Nordisk råd i november 2017. Forslaget tar utgangspunkt i de 17 bærekraftsmålene og skal bidra til å virkeliggjøre Nordisk ministerråds bærekraftstrategi *Ett gott liv i ett hållbart Norden* fra 2013.

I programmet *Generasjon 2030* er det lagt opp til at temaet bærekraftig forbruk og produksjon får en spesiell oppmerksomhet, med henvisning til bærekraftsmål 12. Det henvises også til bærekraftsmål 5 om likestilling, mål 6 om vann, mål 7 om energi, mål 8 om arbeidsvilkår og vekst, mål 13 om klima, mål 14 om hav og mål 15 om biologisk mangfold

som spesielt relevante for de nordiske landene og det nordiske samarbeidet. Videre legges det vekt på å inkludere de unge samt integrere likestillingsperspektivet. Det foreslås tiltak for å inkludere bærekraftsmålene gjennom politisk fokus og relevante prosjekter, ved engasjement og kunnskapsdeling i Norden og ved å synliggjøre Nordisk ministerråds arbeid i Norden og internasjonalt. I løpet av perioden regner man med å bruke DKK 12,9 millioner til innsatsen, men i tillegg kommer finansiering fra andre kilder innen Nordisk ministerråd. Ifølge programmet vil Nordisk ministerråd hvert annet år rapportere til Nordisk råd om fremdriften i arbeidet. *Generasjon 2030* beskriver 10 målsetninger for programmet, men de konkrete tiltakene beskrives ikke.

Det fremgår av ministerrådsforslaget at eventuelle justeringer gjøres etter at Nordisk råd har behandlet saken.

FOTO: PEXELS.COM

7. FNs 2030-mål som felles nordiske mål

De vedtatte bærekraftsmålene, både de 17 målene (goals) og de 169 delmålene (targets), er også de nordiske landenes mål. Noen av målene er mer relevante for Norden enn andre. De nordiske landene har i global sammenheng et privilegert utgangspunkt i forhold til målene, og er toppskårere i internasjonal komparativ statistikk.⁹

I Nordisk ministerråds gjeldende strategi for arbeidet med bærekraftig utvikling, *Ett gott liv i ett hållbart Norden*, er det definert målsetninger frem til 2025 og indikatorer som skal belyse om utviklingen går i samme retning som målsetningene.¹⁰ Målsetningene er fordelt på fem ulike områder, og fremdriften mot målene måles med indikatorer:

- Den nordiske velferdsmodellen – 9 indikatorer
- Livskraftige økosystemer – 5 indikatorer
- Et forandret klima – 3 indikatorer
- Bærekraftig utnyttelse av jordens ressurser – 4 indikatorer
- Utdanning, forskning og innovasjon – 2 indikatorer

For å følge utviklingen fremover mot 2030 er det fornuftig å holde fast i de eksisterende indikatorene og målene i Nordisk ministerråds strategi *Ett gott liv i ett hållbart Norden*. Strategien har behov for en teknisk oppdatering i lys av Ministerrådets kommende program om bærekraftsmålene (Agenda 2030). Nyten av indikatorene for bærekraftig utvikling som oppdateres regelmessig på www.norden.org,¹¹ vil økes med tiden. Noen av de 169 delmålene er det også grunn til å gjøre til felles nordiske mål når de relaterer til innsats som de nordiske landene samarbeider om eller planlegger å samarbeide om fremover. For eksempel undermål 12.3 om å halvere matsvinn og 4.4 om å forbedre ungdommens kvalifikasjoner og muligheter til å finne arbeid. Noen av delmålene for mål 14 om liv under vann og 15 om liv på land er også godt egnet som felles nordiske mål, og kan relateres til et allerede velorganisert samarbeid på disse områdene i Nordisk ministerråd. Det kunne for eksempel være delmål 14.1. om å redusere forurensning av havet fra land, inklusive næringsstoffer og avfall. I lys av stort fokus på plastavfall i havet kunne

dette utvikles til en spesiell felles nordisk målsetning. Delmål 15.4 og 15.5. om biodiversitet kunne også være relevante som felles nordiske mål.

Som det fremgår av oversikten i avsnitt 5 ovenfor, har Danmark, Finland, Norge og Åland forberedt og vedtatt nasjonale planer for FN's 2030-mål som inneholder direkte referanse til et utvalg av relevante (prioriterte) mål og delmål, samt å følge utviklingen av disse gjennom rapportering og indikatorer.¹² De øvrige nordiske landene følger snart etter. Det kunne være nyttig å lage en undersøkelse om i hvor høy grad de nordiske landene i sine nasjonale planer har prioritert de samme målene. Med det som utgangspunkt skulle det være mulig å identifisere og oppnå enighet om relevante felles mål for hele Norden.

8. Gruppens anbefalinger

A. NORDISK RÅDS INTERNE ARBEID

a1. FNs 2030-mål som del av Rådets og utvalgenes årlige arbeidsplan

De 17 bærekraftsmålene berører stort sett alle de områder som Nordisk råd beskjeftiger seg med. Arbeidsgruppen foreslår at utvalgene deler ansvaret for å følge opp målene, som fremgår av oversikten nedenfor, og at minst ett av de målene og/eller delmålene som vedkommende utvalg har ansvar for, blir satt på det respektive utvalgets årlige arbeidsplan. Rådet som helhet har ikke en arbeidsplan, men det årlige Presidentskapet i Nordisk råd har som regel flere politiske prioriteringer. De nasjonale delegasjonene i Nordisk råd oppfordres

fremover til også å ta hensyn til verdensmålene når de tar beslutning om prioriterte oppgaver under sine respektive presidentskap.

Utvalget for et holdbart Norden

Mål 2: Utrydde sult

Mål 6: Rent vann

Mål 11: Bærekraftige byer

Mål 13: Klima

Mål 14: Liv under vann

Mål 15: Liv på land

Utvalget for velferd i Norden

Mål 1: Utrydde fattigdom

Mål 3: God helse

Mål 5: Ligestilling

Mål 10: Mindre ulikhet

Utvalget for kunnskap og kultur i Norden

Mål 4: Kvalitetsutdanning (koblet til mål

1 om å utrydde fattigdom)

Mål 16: Fred og rettigheter

Utvalget for vekst og utvikling i Norden

Mål 7: Ren energi for alle

Mål 8: Anstendig arbeid

Mål 9: Innovasjon og infrastruktur

Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

I forhold til presidiet er det tale om mål 17: Øke midlene til implementering og styrke det globale partnerskapet for bærekraftig utvikling. Bl.a. vil det kunne inngå i de årlige budsjettdiskusjonene med Nordisk ministerråd.

Som fremgår ovenfor, er det flere og omfangsrike mål og delmål. Nordisk råds utvalgsmøter er begrenset til 5 møter pr. år, og derfor kan det være vanskelig å forholde seg til så mange mål. Det er viktig å oppdele oppgaven på hele perioden fra 2018 til 2030 for ikke å gjøre den uoverskuelig og uoverkommelig. Derfor foreslås at de enkelte utvalgene fokuserer arbeidet på prioriterte mål, dog med den ambisjon å dekke bredt frem mot 2030. Behandlingen av målene bør også ses i sammenheng med det årlige arbeidet med Nordisk ministerråds budsjett.

Flere av målene vedrører flere enn ett utvalg, for eksempel mål 12, ansvarlig forbruk og produksjon, mål 7, ren energi for alle samt mål 2, utrydde sult. Det anbefales derfor at de berørte utvalgene samarbeider om behandling av målene

når det er relevant.

For perioden 2017–2020 foreslås fokus på følgende:

- Utvalget for et holdbart Norden: Mål 14 og tiltak for rene hav i Norden
- Utvalget for kunnskap og kultur i Norden: Mål 4 – god utdanning¹³
- Utvalget for velferd i Norden: Mål 10 – mindre ulikhet og den nordiske modellen
- Utvalget for vekst og utvikling i Norden: Mål 9 om innovasjon og infrastruktur – en nordisk transportplan som binder Norden sammen både på tvers og langs, samt digitale løsninger¹⁴

I arbeidet med å oppfylle målene oppfordres utvalgene til å gjøre målsetningene så konkrete som mulig for å kunne måle effekten av arbeidet.

I Nordisk råd er det vedtatt flere rekommandasjoner som vil være relevante for arbeidet med verdensmålene. Utvalgene bør gjøre bruk av disse politiske dokumentene der det er relevant og hensiktsmessig. For eksempel er Nordisk råds vedtak om nordisk hvitbok med forslag om tiltak mot antibiotisk resistens (fra april 2017) meget relevant for mål 3 om god helse. Nylige vedtatte rekommandasjoner om tiltak mot matsvinn (fra 2016) er relevante for mål 2 om å utrydde sult, og vedtak i Nordisk råd om plastavfall er meget relevante for mål 14 om liv under vann.

Nordisk råds sekretariat skal planlegge dagsorden på de respektive møtene for å sikre at alle mål på sikt blir dekket og gjennomgås systematisk i forhold til delmål og foreliggende informasjon om de faktiske forhold i Norden.

Behandlingen av målene i utvalgene kan foregå gjennom skriftlige rapporter om status eller ved å høre eksperter på det pågjeldende området. Utvalgene skal med utgangspunkt i den fremlagte informasjonen danne seg en mening om status for oppnåelse av mål eller delmål, og om det er behov for ytterligere innsats fra de nordiske landene og/eller Nordisk ministerråds side for å bidra til en utvikling mot å oppnå målet/delmålet. Resultatene av utvalgenes behandling samles i et årlig dokument, som fremlegges på presidiets møte i desember. Presidiet kan ved behov ta eventuelle spørsmål om manglende oppfølging opp på sine regelmessige møter med samarbeidsministrene og statsministrene.

a2. Alle medlems- og utvalgforslag samt ministerrådsforslag skal vurderes mot FNs 2030-mål

Årlig vedtar Nordisk råd ca. 30 rekommandasjoner som bygger på medlemsforslag, utvalgforslag og ministerrådsforslag. Forslagene behandles som regel på minst to møter i det ansvarlige utvalget, og mange forslag blir også underlagt en høring. Behandlingen planlegges med utgangspunkt i retningslinjer som sekretariatet har utarbeidet. Det foreslås at det i betenkninger over alle medlems-

forslag og ministerrådsforslag svares på spørsmålet om forslaget er relevant for et eller flere av FNs 2030-mål, inklusive delmål, og i så fall om gjennomføring av rekommandasjonen ventes å kunne underbygge eller motvirke oppfyllelse av vedkommende mål.

a3. Nordisk råd i Norden og i verden

Årlig deltar Nordisk råds medlemmer i flere internasjonale parlamentariske fora som for eksempel BENELUX, Baltisk forsamling og Konferansen for arktiske parlamentarikere (CPAR). På agendaen i mange av disse foraene vil det være punkter som er relevante for oppfølgingen av FNs 2030-mål. Arbeidsgruppen foreslår at det i Nordisk råds sekretariat blir en rutine å undersøke om dagsorden for disse internasjonale møtene gir anledning til å komme med innspill med forbindelse til FNs 2030-mål, og at de deltakende medlemmene fra Nordisk råd informeres om dette.

Den demokratiske forankringen av FNs 2030-mål vil måtte skje i de respektive nasjonale parlamentene. Som fremgår av avsnitt 5 ovenfor, vil Stortinget bli involvert i implementeringen av bærekraftsmålene gjennom budsjettprosessen i Norge. Videre fremgår at Riksdagen har en aktiv rolle i gjennomføringen i Finland. Utover det er det uklart hvilken rolle de nasjonale parlamentene i de øvrige nordiske landene kommer til å spille ved implementeringen av 2030-målene. Nordisk råd kunne ta initiativ til en nordisk rundebordskonferanse

hvor medlemmer av de nordiske landenes parlamenter utveksler informasjon og ideer om parlamentenes rolle i implementeringen av bærekraftsmålene.

B. FORSLAG TIL NORDISK MINISTERRÅD

b1. Engasjere næringslivet som partner

Næringslivet har en viktig rolle i arbeidet med å oppnå bærekraftsmålene, og det fremgår tydelig av FNs beslutning.¹⁵ Næringslivet har kompetanser og finansiell styrke til å fremme den grønne omstillingen. Næringslivet kan utvikle forretningsmodeller og marked for sine produkter i tråd med FNs 2030-mål: å gjøre rett skal være god forretning. Innenfor det nordiske samarbeidet har det vært mange initiativer for å fremme den grønne omstillingen: innovasjon, tilgang til nødvendig finansiering og bedre utnyttelse av ressursene er nøkkelen til suksess. Det finnes interesse i næringslivet, og for eksempel har Dansk industri utgitt en dansk versjon av en veiledning til virksomheter i arbeidet med verdensmålene.¹⁶

Som oppfølging av Nordisk råds besøk i FN-byen i København ved sesjonen 2016 har arbeidsgruppen vært i dialog med representanter for FNs utviklingsorganisasjon, UNDP, om program som har som formål å fremme næringslivets engasjement i arbeidet med å realisere bærekraftsmålene. UNDP har presentert programmet, *SDG-Accelerator*, som

de ønsker å prøvekjøre i Norden over en 3-årsperiode i samarbeid med 150 bedrifter. I lys av erfaringene som høstes, kan programmet deretter utvides til andre regioner. UNDP har uttrykt at det ville fremme saken at *SDG Accelerator* ble støttet av det offisielle nordiske samarbeidet. Arbeidsgruppen anbefaler at Nordisk Innovation, som er Nordisk ministerråds faginstitusjon på dette området, undersøker potensialet i et samarbeid med UNDP om *SDG Accelerator*. Generelt anbefales at alle relevante nordiske institusjoner som arbeider med næringslivet, som for eksempel Nordisk Energiforskning, Nordisk Innovation, NEFCO og NordForsk, fremover ved planlegging av sitt arbeid undersøker om, og i så fall hvordan, de kan understøtte oppnåelsen av FNs 2030-mål.

I Sverige er det etablert et forum for Sveriges 20 største foretak som har navnet *The Swedish Leadership for Sustainable Development (SLSD)*. Gruppen har sekretariat i Sida – Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete. Det bør undersøkes om dette initiativet ikke kan utvides eller kopieres i andre nordiske land for å nå frem til flere av Nordens største foretak.

b2. Analyser og dialog (nordisk forum for agenda 2030)

Komparative analyser viser at de nordiske landene står relativt sterkt i forhold til å oppnå bærekraftsmålene. Men tross dette er det en kompleks oppgave som

venter med å identifisere hvordan de enkelte målene og delmålene skal oppnås. De politiske løsningene er det ikke alltid like lett å få øye på. Derfor foreslås det at Nordisk ministerråd i samarbeid med Nordisk råd etabler et forum hvor politikere og forskere kan inngå i dialog om løsninger som baseres på forskning og knowhow fra hele Norden. En potensiell samarbeidspartner kunne være *FNs Sustainable Developments Solution Network (SDSN Northern Europe)*, som har sitt sekretariat i Göteborg. Samarbeidet kunne ha som formål å gjøre bruk av eksisterende nordisk og internasjonal forskning og knowhow som er relevant for implementeringen av bærekraftsmålene i de nordiske landene. Videre å gi nordiske politikere mulighet til å inngå i dialog om de svarene forskningen gir. Det kunne være tale om et årlig møte, et nordisk forum for agenda 2030. Nordisk råd bør konsulteres når det gjelder hvilke av FNs 2030-mål et nordisk forum velger å ta opp til bearbeiding. Relevante ministre fra de nordiske landenes regjeringer, medlemmer av Nordisk råd og representanter for de nasjonale parlamentene i Norden skal ha mulighet til å delta.

b3. Felles mål og indikatorer

Noen av de 17 målene og 169 delmålene er meget relevante internt i Norden, og andre mål er mer relevante i andre deler av verden. En nylig analyse indikerer at de nordiske landene er ledende når det gjelder å oppfylle de 17 målene. Sverige står øverst på listen over land som oppfyller målene, og de øvrige nordiske

landene er tett på. Danmark, Norge og Finland samt Åland har allerede identifisert de målene som de vil prioritere, og som de vil følge opp ved å sette inn indikatorer for å gjøre det lettere å vurdere om utviklingen går i den ønskede retning.

I avsnitt 7 ovenfor finnes en kort beskrivelse av Nordisk ministerråds gjeldende strategi for arbeidet med bærekraftig utvikling, *Ett gott liv i ett hållbart Norden*. Strategien har flere definerte målsetninger frem til 2025. Videre er det identifisert 23 indikatorer som skal belyse om utviklingen går i samme retning som målsetningen.

For å følge utviklingen fremover er det fornuftig å holde fast i de eksisterende indikatorene og målene. Noen av FNs 169 delmål er det også grunn til å gjøre til felles nordiske mål når de relaterer til innsats som de nordiske landene samarbeider om eller planlegger å samarbeide om fremover. Noen ideer om dette presenteres i avsnitt 7 foran. Det kan henvises til rapporten *Bumps on the Road to 2030* utarbeidet av tenketanken Sustania for Nordisk ministerråd i april 2017. Her tas det utgangspunkt i flere komparative analyser for å identifisere noen felles nordiske utfordringer, inklusive mer effektiv bruk av kunstgjødsel i de nordiske landenes jordbrukssektor (mål 2), transformasjonen til karbonfri energiforsyning (mål 7 og 13), økonomisk vekst (mål 8), ansvarlig forbruk (mål 12) og vern av økosystemer (mål 14 og 15).

De nordiske landene har årelang erfaring i å samarbeide om utvikling og offentliggjøring av statistikkinformasjon. Nordisk statistisk årbok er en av de mest populære publikasjonene fra Nordisk ministerråd. Videre har Nordisk ministerråd årlig de seneste årene utgitt *Indikatorer for bærekraftig utvikling i Norden*.¹⁷ Det anbefales at man holder fast i de målene som fremgår av strategien *Ett godt liv i ett hållbart Norden*, men de utvides med de av FNs 2030-mål som de nordiske landene kan forenes om som felles nordiske mål. De eksisterende nordiske indikatorene for bærekraftig utvikling gjennomgås, og der det ikke foreligger egnede indikatorer, bør de nordiske statistiske organisasjonene få i oppdrag å utvikle innsamling og bearbeiding av den statistikken som behøves for å kunne følge utviklingen mot de oppsatte målene.

Nordisk ministerråd bør regelmessig (hvert tredje år, første gang 2020) fremlegge i Nordisk råd en redegjørelse om utviklingen som indikatorene beskriver, og aktivitetene som Nordisk ministerråd har tatt initiativ til for å fremme utviklingen mot målene. Redegjørelsen kan tjene som et utgangspunkt for politisk dialog om Nordens vei mot å oppfylle bærekraftsmålene under Nordisk råds plenarfor-samling.

b4. Endringer i ulikhet og nordiske barns levevilkår

Barn er i front i bærekraftsmålene – nesten alle mål kan kobles til bedre

hverdag for barn, og implementeringen av FNs barnekonvensjon berører mange av målene. En felles nordisk oppgave kunne være en regelmessig vurdering av hvordan endringer og ulikheter påvirker barn og barns levevilkår i Norden¹⁸ med det formål å sammenlikne forholdene, vurdere hvor det er behov for forbedringer og lære av hverandre. Det nordiske samarbeidet bygger på samme verdier og en felles kulturbakgrunn, og med en regelmessig gjennomgang av hvordan endringer i sosial og økonomisk ulikhet påvirker barn, skapes det bedre forutsetninger for å dele erfaringer om beste praksis.

b5. Trepartsdialog på nordisk plan

Det er bred enighet om nytten av den nordiske modellen og behovet for å videreutvikle den så den kan bestå. Det skjer ikke uten anstrengelser. Suksessen med den nordiske modellen bygger i høy grad på en konstruktiv kontinuerlig trepartsdialog i de enkelte nordiske landene, der staten og arbeidsmarkedets parter utveksler ideer og skaper bred enighet om løsningsmodeller.

Å skape anstendige arbeidsforhold i Norden, jf. mål nr. 8, er en felles nordisk utfordring fordi alle nordiske land er en del av et felles europeisk arbeidsmarked. Tilpasningen til en økonomi hvor roboter ventes å overta mange oppgaver som lavutdannede løser i dag, er en annen felles utfordring som vil kreve en større satsning på kompetanseutvikling. Inkludering, frafall i skolen og likestilling

er også eksempler på oppgaver hvor statene og arbeidsmarkedets parter med fordel bør gå sammen for å finne brukbare løsningsmodeller for å fremtidssikre samhold i samfunnene. Finansiering av velferdsstaten med skatter er blitt vanskeligere med voksende globalisering, og er et eksempel på en utfordring som er egnet til en trepartsdialog på nordisk nivå. Men det finnes ikke trepartsdialog på nordisk plan for å ta for seg de nevnte utfordringene. Derfor anbefales det at Nordisk ministerråd undersøker forutsetningene for å opprette en trepartsdialog på nordisk nivå.

b6. Utveksling av informasjon om beste praksis

Innenfor det nordiske samarbeidet har det vært en tradisjon for å formidle kunnskap og erfaringer, å identifisere det som kan beskrives som beste praksis, og forsøke å utnytte gode erfaringer med en innsats i et nordisk land bredt i Norden. I senere tid har det også blitt gjort en innsats for å formidle informasjon om vellykket nordisk praksis til andre land og regioner. Et eksempel på dette er et initiativ som de nordiske statsministrene lanserte i 2017 under betegnelsen *Nordic Solutions to Global Challenges*, som har som formål å bidra til oppfyllelse av bærekraftsmålene.¹⁹ Et annet er initiativet *Nordic Climate Solutions* i forbindelse med møter i FNs klimakonvensjon. Denne typen aktiviteter bør inngå som en viktig del av Nordisk ministerråds program for FNs 2030-mål.

Et fremtidig forum for felles nordiske fremstøt kunne være de årlige møtene i FN, det såkalte *High-Level Political Forum (HLPF)*, som skal følge utviklingen av FNs 2030-mål.

b7. Kunnskap og engasjement blant Nordens befolkning

En forutsetning for å lykkes i å implementere og oppnå FNs 2030-mål er at det skapes kunnskap om målene og forståelse for målenes viktighet blant Nordens befolkning. Nordiske folkelige organisasjoner har tradisjonelt hatt en viktig rolle i å formidle kunnskap og å skape forståelse om nye samfunnsoppgaver. Når det gjelder FNs tusenårsmål, utviklet FN-sambandet i Norge, i samarbeid med sine søsterorganisasjoner i de øvrige nordiske landene, en informasjonsportal for FNs tusenårsmål. Foreningene Norden har også utviklet og gjennomført programmer for å skape kunnskap og engasjement i Nordens skoler. Fremover kan det bygges på disse og andre relevante erfaringer med å samarbeide med sivile organisasjoner om kunnskapsformidling, som fremover relateres til FNs 2030-mål.

b8. Utnytte potensialet i nordiske finansieringsinstitusjoner²⁰

Den grønne omstillingen inngår som en rød tråd i flere mål, inklusive mål 7 om ren energi, 8 om økonomisk vekst, 12 om ansvarlig produksjon og 13 om klima. En forutsetning for den grønne omstillingen er at det er tilgang til finansiering.

De nordiske finansielle institusjonene i Helsingfors består av Den nordiske investeringsbanken (NIB), miljøfinansieringsselskapet NEFCO (som også omfatter prosjektstøttefondet NOPEF, som tidligere var en selvstendig institusjon) og Nordisk utviklingsfond (NDF). NIB har bidratt til mange vellykkete investeringer i infrastruktur, energi, miljø og industri i over 40 år på kommersielle vilkår. NEFCO har oppnådd imponerende miljøforbedringer ved investeringer i Nordens naboområder de seneste 25 år og som forvalter av et stort antall fond. NDF har fått flere anerkjennelser etter at virksomhetene i 2009 ble fokusert på støtte til klimaarbeidet i de fattigste utviklingslandene. Det er behov for å tydeliggjøre at disse institusjonene har mandat til å fremme implementeringen av bærekraftsmålene. Det er også viktig å få undersøkt om Norden har et større utnyttet potensial i de nevnte institusjonene som kan realiseres enten ved å slå dem sammen eller ved å øke samarbeidet institusjonene imellom.

C. NORDEN MED ÉN STEMME I EU, FN OG ANDRE INTERNASJONALE FORA

FNs 2030-mål er i noen grad resultat av hva de nordiske landene har talt for i FN de seneste mange tiårene. Det er en investering som skal pleies fremover. Ikke kun innenfor FN, men også i andre relevante organisasjoner. En felles nordisk stemme gir mer innflytelse enn om hvert

nordisk land handler alene. En samordning av de nordiske landenes posisjoner innenfor internasjonale organisasjoner kan gi politisk avkastning. Det gjelder ikke minst i forhold til EU, som på visse områder er med på å forme regelverket som skal sikre gjennomføringen av FNs 2030-mål. Den nordiske stemmen bør bl.a. tale for demokratiske verdier og likestilling. Generelt skal den nordiske stemmen tale for en utvikling som er i tråd med FNs 2030-mål, ikke minst i forbindelse med de årlige møtene i FN, det såkalte High-Level Political Forum (HLPF) som skal følge utviklingen av FNs 2030-mål.

9. Noter

1. I rapporten forekommer disse målene under betegnelsen: verdens-mål, FNs 2030-mål, agenda 2030 eller Sustainable Development Goals, SDG-målene og bærekrafts-mål.
2. Dette er imidlertid først og fremst en oppgave for de nordiske landenes utviklings- og utenrikspolitikk.
3. Dette avsnittet bygger på informasjon i rapporten *Nordic implementation of the Global Agenda 2030 for Sustainable Development*, utarbeidet for Nordisk ministerråd av Gaia Consulting og Stockholm Environment Institute.
4. *National report on the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development, Finland.*
5. I forbindelse med nasjonalbudsjett 2017 ble for eksempel rapporten *Norges oppfølging av FNs bærekraftsmål* (Med. St. 1 Nasjonalbudsjett 2017) vedlagt.
6. *Norway, initial steps towards the implementation on the 2030 agenda.* Voluntary national review presented at the High-Level Political Forum on sustainable development (HLPF), UN, New York, July 2016.
7. Rapporten: *I retning mot en hållbar välfärd – Agenda 2030-delegationens nulägesbeskrivning och förslag till handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling till regeringen.*
8. *Sverige och Agenda 2030 – rapport till FN:s politiska högnivåforum 2017 om hållbar utveckling.*
9. Se for eksempel rapporten *SDG Index and Dashboards*, Bertelsmannstiftung, July 2017.
10. *Ett gott liv i ett hållbart Norden, Nordisk strategi för hållbar utveckling.*
11. Tall og statistikk www.norden.org
12. I juni 2017 har en komité i Sverige (Agenda 2030-delegationen) levert forslag om prioriteringer.
13. Referat fra Utvalget for kunnskap og kultur i Nordens sommermøte: «Utskottet betonade i synnerhet vikten av att jobba med mål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.»
14. I referat fra utvalgets sommermøte står: «Digitaliseringsløsninger i Norden kan komme även fattiga länder till godo. Därför kunde det vara ett bra satsningsområde för utskottet.»

15. I artikkel 67 i FNs vedtak om 2030-målene står følgende: «Private business activity, investment and innovation are major drivers of productivity, inclusive economic growth and job creation. We acknowledge the diversity of the private sector, ranging from micro enterprises to cooperatives to multinationals. We call on all businesses to apply their creativity and innovation to solving sustainable development challenges.»
16. I innledningen står bl.a.: «Verdensmålskompasset beskriver, hvordan Verdensmålene påvirker jeres virksomhet. Kompasset giver jer værktøjer og viden, der gør det muligt at gøre bæredygtighed til et stærkt kerneelement i virksomhedens strategi.» Verdensmålskompasset, En vejledning til virksomheders arbejde med Verdensmålene. Det dreier seg om en oversettelse. Mer om dette: www.sdgcompass.org
17. De nordiske indikatorene for bærekraftig utvikling viser de langsiktige tendensene innenfor følgende fokusområder: den nordiske velferdsmodellen, levedyktige økosystemer, klimaforandringer, bærekraftig bruk av jordens ressurser samt utdanning, forskning og innovasjon.
18. For eksempel i 2019, 2025 og 2030. UNICEF i Island har gjennomført en slik analyse for Island, jf. rapporten *Staða barna á Íslandi 2011*.
19. De nordiske statsministrene lanserte i mai 2017 *Nordic Solutions to Global Challenges*. Programmet vil i løpet av de neste tre årene arbeide ute i verden via seks flaggskipsprosjekter. Mellom 2017 og 2019 skal de synliggjøre nordiske erfaringer, løsninger og holdninger i relevante internasjonale sammenhenger. Det treårige initiativet er primært finansiert av felles nordiske budsjettmidler. Det er hittil satt av DKK 74 millioner til prosjektet, men dette beløpet kan vise seg å bli større.
20. NIB, NEFCO og NDF er ikke underlagt Nordisk ministerråd. Derfor vil en eventuell rekommandasjon om dette måtte gå til de nordiske landenes regjeringer.

10. Arbeidsgruppens deltakere

- Sonja Mandt, presidiet, ordfører
- Christian Juul, Utvalget for velferd i Norden
- Hanna Kosonen, Utvalget for et bærekraftig Norden
- Torgeir Knag Fylkesnes, Utvalget for vekst og utvikling i Norden
- Norunn Tveiten Benestad, Utvalget for kunnskap og kultur i Norden
- Espen Krogh, president for Ungdommens Nordiske råd.

De land som ikke var representert i arbeidsgruppen, ble invitert til å delta. Færøyene takket ja til invitasjonen med Jenis av Rana som representant og Åland med Mikael Staffas som representant.

Nordisk råd
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

Høsten 2016 besluttet Nordisk råd å opprette en arbeidsgruppe med representanter for utvalgene og presidiet for å undersøke om det er forutsetninger for, og i så fall utvikle forslag om, hvordan Nordisk råd kan medvirke til å realisere ambisjonene i FNs 2030-mål. Arbeidsgruppens oppgave var å skape klarhet om hvilke mål det kunne samarbeides om på nordisk plan, og hvilke tiltak som kunne igangsettes for å fremme en oppnåelse av målene. Arbeidsgruppen ble ledet av Sonja Mandt, presidiet, ordfører, Christian Juul, Utvalget for velferd i Norden, Hanna Kosonen, Utvalget for et bærekraftig Norden, Torgeir Knag Fylkesnes, Utvalget for vekst og utvikling i Norden, Norunn Tveiten Benestad, Utvalget for kunnskap og kultur i Norden og Espen Krogh, president for Ungdommens Nordiske råd.

ANP 2017:773
ISBN 978-92-893-5178-2 (PRINT)
ISBN 978-92-893-5179-9 (PDF)
ISBN978-92-893-5180-5 (EPUB)